

185
DISPUTATIO PO-
LITICA
DE
USURIS PECU-
NIÆ CONCREDITÆ

Quam

Deo auxiliante & favente,

SUB PRÆSIDIO

DN. MICHAELIS VVEN-
D E L E R I,

S. S. Theol. Licent. P. P. Magnisici Rectorishu-
jus celeberrimæ, academiæ patroni & præ-
ceptoris sui æternum deve-
nerandi.

Placido sistit examini

J OHANNES CRÜGERUS,
Stolp. Pom.

In Auditorio Majori
Addiem XVIII. Julii, horis matutinis.

WITTBERGÆ,

Excudebat Jobus VVilhelmus Fincelius,

Coll. diss. A
131, 61

ANNO M. DC. L.

60-

a. CXXXI. 65.

2.

V I R I S

Generofis, Magnificis, Nobilissimis, Amplifimis, Dn.

Dn. CASPARO à BÖHN, Nob. in Chrumkov, Consiliario Provincæ Pomera- niæ inferionis, Emeritisimo,

Dn. MICHAELI à ZAŁĘDZIÓW/Nob. in Chotzovv, Deputato Regii Judicii Leoburgen- sis qvod est Boruss. Amplisimo,

Dn. JOHANNI ADOLPHO à ZEPEŃCZI/ Nob. in Budovv consiliario pronunciæ Pome- raniæ inferiori Gravi,

Dn. GEORGIO GREOMAORO à ZEPEŃCZI/ Nob. in Gansen.

ut &

V I R I S

*Nobilissimis, Consultissimis, Prudentissimis
Doctissimis,*

Dn. Consulibus, Dn. Camerariis, Dn. Senato-
ribus Reipubl. Stolp. semper fūspiciendis, atq;
colendis.

tum quoque

V I R O

Eximio, Præstantissimo,

Dn. ANTONIO ZAUNDEREN/Civi apud
Stolpenses primario, ejusdemq; Reipub. Ædli.
atq; Provisorij Xenodochij specta-
tissimo.

Dn. meis, Nobilibus, fautoribus, Patronis, Promotoribus,
Evergitis, Amicis, Affinibus.

S. P. D.

Icunt de Usuris Theologi, Jurisperiti, Philo-
phi, qvivis suo edoctus principio de his loquitur.:
Theologus, immotà veritatis regula metiens, Usuras
odit: Jurisperitus, qvod justo & æqvo contrariantur, impugnat:
Philosophus, naturæ scrutans consensum, hisce pleno reclamat
ore, omnes qui DEUM amant, vitam cupiunt, ut ruinam vitæ
fugiunt has. Eqvidem sunt & nonnulli qui satis prolixè Usuras
defendunt, easq; , ut emolumenta Reipublicæ, plenà decan-
tant buceinâ; Attamen ita eos legibus Imp. muniunt, ut, qvate-
nus proximum rodunt, extirpasse eas videantur. Ast nondum
satis firmam horum invenio sententiā, admodum cedit naru-
ræ, legibus forensibus infirmatur, Dei pronunciato atq; man-
dato submoyetur, evertitur, dñatur. Tutius anne igitur calcu-
lum negantibus adjeci? tutius; atat parum securus: Qvamvis n.
mihi Deus, leges atq; natura assentiāt; dissentit tn. Monus, huic
Deus displicet, ego anne placerem? sed *rodat dummodo metuat*,
sola mihi Veritas placet. Cœterū, enervus ego, toto ne exponā
periculo primum ingenii mei fœtum? non exponam. Vos, Viri
Generosi, Magnifici Ampliss. Nobil. Consultiss. Prudentiss. Graviss.
Maximi, Doctiss. Eximie, Præstantissime, Mæcenates colendi, pri-
ſæ germanicæ fidei tutores, Justitiæ cultores, hunc meum in-
genii fœtum suscipite, defendite, qui me, vestrum, ubicumq;
vocatus, officiosissimum, vobis addictissimum, subjectissimum,
cupitis salvum, hanc meam fœturam benevolâ atq; clementi
excipiatis fronte, momo dissecetis lingvam, rosori caninum ex-
cutiatis dentem, memoremq; conservetis scriptum, omni cum
animi devotione ac subjectione oro & obtestor. Prima hæc est
caussa cur vobis Viri G. M. A. N. C. P. G.E.P. hanc inscribo Di-
sputationem, altera superest. Multum Vobis Viri G. M. A. N. C.
P. G. M. D. E. P. debeo. Exstat favor vester splendido sermonis
genere mihi laudandus & exponendus, desunt verba! Beneficiis
præstitis animus jubet respondere, desunt vires! qui effugiam,
ne tabulam ingratorum merear nigram? Chartaceum hoc exi-
gvo & terui filo contextum munuscum accipite, suscipite;
Longè qvamvis vestro non æqvum favore sit, gratissimum ta-
men erit, si tritum illud inciderit:

Ut desint vires, tamen est laudanda Voluntas.

DEUS OPT. MAX. Vos Viros G. M. A. N. C. P. G.D.E. P. omni rerum for-
tuna florentissimos qvam diutissimè conservet. Valete. Favete. Promovete

V. P. Omnibus ut adductissimum ita subjectiss.

Johann. Crügerum, Auth. & Resp.

I. N. SS. T.
DISPUTATIO PO-
LITICA,
De
U S U R I S.

I.

USura Latinis dicitur ab utendo teste,
Varrone *Lib. 4. de Lingua Latina* & Isidorus
lib. 5. Etimolog. dum n. possessor re possessâ be-
nè utitur, semper fortia liqvid usu accedit, unde etiam
accessionis nomen meretur.

II.

Græcis Usura dicitur τοκὸς ἄγεντος pario, qvod Usura
est partus pecuniæ Ribuffus m. l. Usura pecuniæ, circa
finem, de verborum significatione.

III.

Non autem hic intelligitur talis partus, qvalis est
ovis servæ vè. Hujusmodi namq; augmentum ex ipsa
substantia provenit; pecuniæ verò ex Usu.E. Usura pe-
cuniæ, qvam percipimus in fructu non est.

IV.

Nam pecunia in se considerata est sterilis nec aliquem potest producere partum, scilicet substantiam propriam; Civilem tamen optimè potest.

v.

Hebraicè dicitur נֶשֶׁךְ à rad. נֶשֶׁךְ à morsu ac
corrosione, qvia Proximi bona roduntur, imò con-
sumun-

muntur Usuris, qvī a. Vicinū s. proximum usuris
rodit, hunc DEUS odit; Qvare recte Ambrosius
inqvit: Qui usuram accipit rapinam facit, vitam
non vivit: dicitur etiam מִשְׁרָה à Rad. נִשְׁרָה fœnori
dedit, alibi etiam à rad. רַבְּרָה de usura accipitur
vocabulum מִרְבָּה בְּיוֹתָה & מִרְבָּה תְּרֵבָה qvod multiplicatio-
nem significat.

VI.

Conveniunt Definitione, Qvamvis non nomi-
ne Usura, fœnus, Interesse, Accessio, partus pe-
cuniæ.

VII.

Vocabulum Usura, non tantum denotat redditum
ex pecunia concreditâ, sed etiam ex qvavis aliâ re, sive
hic redditus fiat per pecuniam sive per augmentum
aliud simile substantiæ concreditæ; tūm etiam qvo-
vis fructus sive arboris s. agri culti; tum qvoqve fœtus
vel ovis vel hominis usuræ nomine venit.

VIII.

Bonam meretur Vocabulum Usuræ definitio-
nem, qvatenus usura in genere considerata, est redi-
tus rei possessæ, ex qvo possessor sentit usum; Ve-
rum qvatenus respiciens species usurarum pecuniæ
conereditæ considero: Usura excogitatum s. inven-
tum humanum est, qvo propriæ opes augentur pro-
ximi extenuantur; Vide Kekermannum de Usuris, &
Avernarius inquit: Qvamvis hæc & similia se ita ha-
beant; homines tamen ut aliquid obtinerent à proximo suo,
varias vias compensationis & aequitatis, varias distinctio-
nes invenerunt, his pia Hemmingii memoria calcu-
lum adjicit C. 6. de contractibus p. 420.

IX.

Qværitur jam, An hæc Usura Pecuniæ concre-

A 3

ditæ

ditæ exercenda sit? R. Qvi affirmativam tenent sententiam, varirè distinguunt.

X.

Keckermannus considerat pecuniam 1. Qvatenus pecunia est absolutè & in se considerata h. e. qvatenus mensura est rerum necessariarum, & sic pecuniam fœnori dare contra jus naturæ & divinum peccare statuit, cum usu ipso absuntur. 2. Qvatenus ex numimo alter habetur s. lucratur nummus, & sic usuram concedit.

XI.

Avernarius inquit: sunt jure civili permisæ Usuræ, sed certo modo, non quod per se bona sint, sed ut gravius malum evitetur; Quin imò licet Usuræ etiamnum hodiè exiguntur, nomine scil. ejus quod interest vel ob damnum emergens.

XII.

Gerhardi Hunii & Dieterici acumine hodiè distinguunt 1. Inter personas qvibus mutuò datur, quarum tria sunt genera: 1. Extreme pauperes, qui non habent unde vivant, sed ad extremam inopiam lineam redacti non sortem qvidem reddere possunt, & his volunt porrigi elemosynas. 2. Indigentes, qvibus ob Necessarium vitæ sustentationem ad tempus pecuniam summa opus est qvâ non cupiunt lucrari, sed tantum præsenti inopiam succurrere. 3. Alii sunt qui à nobis petunt pecuniam, dicunt: non ob urgentem, aliquam necessitatem, sed lucrificandi causa, & ab his usuram exigere licitum esse contendunt.

XIII.

Secundò distinguunt inter summam pecuniam maiorem & minorem; tum inter tempus brevius & longius; E. g. si quis florenum unum atq; alterum ad spatium

tium

tiū duorum vel triū mensium abs te petat, ibi in-
qvit Gerhardus, nolim autor esse ut censum propterea
exigas.

XIV.

Non tamen Gerhardus ἀπλῶς scriptis piæ me-
moriæ Hunnii edoctus concedit: summam pecuniæ
minorem non mereri usuram, sed personam mutuan-
tem respiciendam esse vult. Ita namq; D. Hunnius,
inquit in Commentario 2. Cor. 8. p. 342. *U*lt aliquis ten-
uioris conditionis & fortis homo elocet florenos viginti, vel
etiam pauciores, quæ pecunia cum sit pars substantiæ ejus,
arbitror, integrum illi esse, non minus ac tibi, centum aut
mille florenis inde accipere pensionem legibus definitam.

XV.

Cum justiniano pleriqvi J Ctorum distinguunt
inter Usuras, qvatenus in se considerantur, tūm qvo-
ad originem, tūm qvoad gradum, & inter usurarum
sumendarum modum.

XVI.

Qvatenus usuræ in se considerantur, distinguun-
tur hæ à J Cts 1. in fœnus & usurarum usuras ff. l. 22. tit.
1. l. 29. placuit, sive supra statutum modum qvî usuras &c.
sive usurarum Usuras C. l. 7. Tit. 54. de Usuris rei judica-
tæ l. 3. sed tantummodo Usuram fortis. 2. In Usuram Com-
pensatoriam. Wesenbec. de usuris & fructibus D. l.
22. T. 1. §. 4. hujus tres sunt species. 3. in Usuras pœnæ &
moræ, nam propter moram infliguntur pœnæ, eodem
l. & Tit. ff. l. 32. Borchold. Cap. 2. de divisione Usuræ, &
c. 3. p. 50. 63. ex Qvibus causis debeantur Usuræ. De his
latius.

XVII.

Fœnus & Usurarum Usuras Justinianus & Borchold.
& multi alii J Ctorum volunt extirpata C. l. 4. tit. 32. l. 10.
& lege

E lege 28. ut nullo modo usura usurarum l. 20. Constitutio-
nibus sacris Borchold. C. 1. in tractatione de §. 16. immo-
dicum fænerandi modum damnosum esse.

XVIII.

Quatenus consideratur modus dandi & accipi-
endi usuras, observari vult certas personas Justinianus
qvibus datur usura; illustribus personis trientes s. ter-
tiam partem centesimæ permittit. Illis qvi ergasteriis
præsunt, ut argendorariis trapezitis & reliquis institori-
bus atq; mercatoribus concedit besses usuras, navigan-
tibus centesimam permittit, reliquis omnibus homi-
nibus dimidiam centesimæ concedit C. l. 4. tit. 32. l. 26.

XIX.

Videtur horum hactenus citiorum sententiam
maximum sibi polliceri applausum à qvovis; siqvidem
probabilem aliquam veri hujsq; boni ideam præ se
ferre putatur; sed si penitus res introspicitur nullum
reperimur bonum; nec nomen aliquod usuræ pecu-
niæ concreditæ, veritatem reliquissæ, videmus.

XX.

Duo tantummodo permutandi modi concedun-
tur: vel enim permutatio fit simpliciter sine aliquo
medio: ut cum res permutantur pro rebus, merces
pro mercibus, frumentum pro Cerevisia. Vel per-
mutatio fit per aliquod medium, per qvod res per-
mutandæ prius estimantur certo aliquo precio, & vo-
tatur hæc *χειραλυση* pecuniaria.

XXI.

Duplex autem *χειραλυση* seu pecuniaria permu-
tatio est: honesta & licita, & in hæc vita ut plurimum
necessaria. Altera turpis & prohibita neq; necessaria,
cujus rursum duo sunt modi: unus qvando ipsæ
res permutandæ majore precio estimantur ac permu-
tantur,

tantur, qvam æqvum & justum est, & hæc permutandi ratio καπηλικὴ s. cauponaria nominatur. Alter modus, qvando ipsa pecunia pro pecunia permutatur: fit autem hæc permutatio iterum duobus modis i. Qvando pro sola permutatione lucrum exigitur & vocatur ὀβολιστικὴ numularia. Deinde qvando pecunia ad certum tempus pro fœnore elocatur & vocatur ἔχισμὸς, usura seu fœneratio Gol. Polit. p. 50.

XXII.

Qvamvis nullum genus turpis permutationis possit probari, ultimum tamen, qvod est contra natu-ram pecuniæ Gol. l. i. Pol. C. 4. p. 51. super incudem-disquisitionis voco & pro virilibus, non solum meâ ra-tione ductus, sed qvia video mihi eandem, viros claros, & hos ingenio eximios insuffrare sententiam, nego.

XXIII.

Pugnat Usura pecuniæ concreditæ & lucratoria & compensatoria cum lege Poli, fori, atq; naturæ.

XXIV.

Infallibilia nemq; Dei pronunciata seu edicta sunt Deuter 23. 20. fratri absq; usura commodabis id, qvod indiget Ezech. 18. 8. ad usuram non commodaverit v. 9. hic justus est. Ezech. 22. 12. Usuram accepisti & super abundantiam Neh. 5. v. 7. Redite eis hodiè agros suos cum & Centesimam pecuniæ, frumenti, vini & olei qvam exigere soletis ab eis Luc. 6. 35. mutuum date nihil inde sperantes.

XXV.

Intelligi hæc dicta nonnulli Theologorum vo-lunt tantum de fœnore illico, non autem de com-pensatoria Usura; at obstat his & contrarium de-monstrat particula supra abundantia, Ezech. 22. Levit. 25. qva omnis accessio tollitur, qvæ Sortem excedit.

B

Intel-

XXVI.

Pro Usuris accipiendis adhuc sibi videntur ali-
qvid obtinere, qvi Usuras defendunt, ex loco
Matth. 25. 27. oportuit ergò te meam pecuniam com-
mittere nummulariis; Verum enim verò non appro-
bat Christus nummulariorum exemplo, nos tū ad
diligentiam admonens in vineā ejus præstandam, tū
ne dona nobis divinitus concessa apud nos sine utilita-
te delitescant persuadens, Usuram. Sed hoc vult, ut
tantò simus diligentiores, qvantò ipsi Usurarii, qvi tām
in defessi desudant in cumulandis bonis corruptibili-
bus, qvæ ipsi in fine sunt ruina vitæ.

XXVII.

Nec sola proclamat mandata Justissimus Usura-
rum vindex, addit & fulgur horrendum Ezech. 18. 13.
Ad usuram & amplius accipiens, numqvid vivet? non
vivet: cum universa hæc detestanda fecerit morte mo-
rietur, sangvis ejus in ipso erit. Psal. 15. 5. qvi non dedit
pecuniam ad usuram, non lædetur in seculum.

XXVIII.

Ecclesia antiquorum non aliter de Usuris accipi-
endis sensit, qvam sentio: Testis mihi est B. August.
super Psal. 20. dicens: *Si fæneraveris hominem i. e. mu-
tuò dederis pecuniam tuam à quo plus quam dedisti, expe-
ctes, non pecuniam solum, sed aliquid plus quam dedisti,
sive illud sit vinum, s. oleum sive quodlibet aliud, si plus
quam dedisti expectes accipere, fæneratores, & in hoc im-
probandus, non laudandus.* Testatur idem quoq; B.
Hyeron. super Ezech. 1. 28. *Alii pro pecunia fænerata
solent munuscula diversi generis accipere & non intelligunt
scripturam appellare fænus & sive abundantiam, quic-
quid illud est, si ab eo quod dederint, plus acceperint.*

Conci-

Concilia quoq; habita astipulantur. Concilium enim Nicenum. C. 18. Elibertinum c. 20. Arelaten se C. 12. Laodicenum C. 5. Chartaginense 19. C. 16. Constantopolitum. 6. c. 16.

XXIX.

Cum Jure fori Usuræ pugnant: Nam Plato in qvital. 3. de legibus: μὴ δέ δαρείσιν, οὐδὲ τόνῳ ὡς εἰχόν μη αποδίδοντες τὸ πάρα πολὺ δαρειούμενων, μήδε τόνον μήδε κεφαλαῖς. exterminandos idem in eodem libro statuit, & Seneca lib. de benesic. 7. inquit: Quid fœnus & Calendarium & Usurani si humanæ cupiditatis extra naturam, quæsita nomina? Romæ aliquoties repressæ teste Tacito l. 6. p. 148. Et quantò improbiorem fure fœneratorem quadruplici-damnum, cum fures tantum dupli damnarentur. Casus l. I. Thesauri Oeconomia c. 6. inquit: Suadeo igitur omnibus oeconomis, ut huic arti non studeant, quam natura, ratio, Philosophia, Leges humanae & divine planè & expressè negant. Nec his obstat quod Cato dicit sancitum fuisse in l. 12. Tabul. ne quis amplius, fœnus exerceret, unciariâ usurâ: illusam putat hâc lege Hotomannus, quest. 40. p. 508. de Usuris, esse fœneratoriam artem, cum unciarium fœnus propè damnosum sit creditori. Bodinus, non modo radices, sed & fibras hujus mali penitus amputandas disputat. lib. 5. de Repub. cap. 2. Cuncius 7. Pol. c. 17. §. 5.

XXX.

Nec hodiè, cum admodum pansis navigent ve- lis usurarii, quod laxâ frenentur habenâ, usura approbatur, simpliciter, vide Wesembecium pag. 685. neq; tamen minus cum lex civilis non approbat, sed propter communem necessitatem permittat quadrantenus usurus.

XXXI.

Jus de Usuris capiendi hodiernum, partim ne-

B 2

cessita-

cessitatem, partim utilitatem expressisse dicunt: atat, si qva ex parte necessitas concedi posset; attamen utilitas nullum invenit locum, contrarium siqvidem satis superq; ob oculos versatur.

XXXII.

Qvis namq; dicet Civitates absq; commodo usurarum existere non posse, cum antea extitere, cum nec numisma inventum erat. Et cives usura motos testatur Livius. I. Dec. 2. In Asia miseris accidisse debitoribus, ut ob fæneratores venderent, filias suas, constat ex Plutarcho in Lucullo. Hodiè unde multi ac permulti, illi concursas Creditorum mercatorum, qvos Germani nominant **Die Pancrotierungen**/ ubi hæres exossatus sua relinqvens gemibundus erit, lachrymans redeuns præterit, perterritus fœnore seu usurâ opem implorat. Unde hæc? non aliunde nisi ex Usuris; Nam qvoties non accidit, ut mercatura non vilescat, usura autem semel data aut promissa nunquam qviescit; aut qvoties non patitur mercator, (tacebo jam de alio oeconorum genere) naufragium: creditor verò nunquam remittit Usuras, qvamvis vel maximè debebat, non tantum Usuras, sed etiam aliquid sortis suo proximo remittere.

XXXIII.

In quo ergò usurarum utilitas consistit? In nullo. Juvatur hoc, qvod mercatoribus conceduntur Usuræ, ut opes, qvæ suas deberent habere fines, in infinitum producantur. Memoria pauperum & egenorum pereat, ac æqvè ultimam micam, qvam fermè in ore habent, usuræ loco extradere cogantur, ut is qvi de superfluo parto elocat censum annum, & sic charitas proximi jam pallida, moritur, evanescit. Vide Hemmingium de contract. p. 419.

Magis

XXXIV.

Magis ergò antiquorum constitutio respicienda qvæ in totum usuras negavit. Nincenæ Synodus decretum à justiano semel pro lege receptum, seqvendum fuisset, nec alia lege jam lata limitari debuisset. Nam hoc ex jure divino demonstratur, lex illa ratione aliqua probatur tantummodo.

XXXV.

Tandem ne offensas qvoq; Usurâ leges teste Aristot. i. Politic. mutis cum piscibus, qvod ajunt, præteream, & has violatas producam: Nam Commodum debet seqvi incommodum. D. l. 50. Jam incommodum est penes debitorem, ergò & commodum penes ipsum debet esse.

XXXVI.

Cum enim aut incendio, aut furto, aut alio casu privatur pecuniâ possessor, nihil inde perit Creditori, sed semper ipsi cauto aut pignore aut satis firma obligatione aut fidei jussotibus, sors certa manet.

XXXVII.

Gratum debet esse commodatum, & hoc non tam contra legem naturæ, qvam ipsius justiniani institutionem: Instit. l. 3. tit. 15. §. 2. infine. Si autem gratum debet esse commodatum, nullum lucrum usurarius à creditore petere poterit.

XXXVIII.

Ipse nummus inventus est teste Aristot. non ut sit mensuratum, sed ut mensurans sit, & difficultatibus permutationum subveniret Golius. Pol. l. 1. p. 51. Itaq; Usurarius ex nummo nummum qværens, distinctiona confundit & ipsam pervenit naturam. natura enim vult ut omnia justè & ordine procedant.

B 3

Ex

XXXIX.

Ex Nihilo nihil gignitur. Plutarh. contra Usur. notavit. At Usurarius pro forte qvæ tam solida ut ipse eam elocavit, redditur, pro nihilo aliqvid contra naturam accipit.

XXXX.

Natura jubet adjuvare socium, sed usurarius potius trucidat ipsum: Interrogatus enim Cato, an expediret patrifamilias fœnerari, respondit cum indignatione, *quid, hominem occidere?* Sic & Ansonius in Ecclog. de ambiguitate vitæ usurarios trucidare dixit.

— — — Si turpia lucra
fœnoris, & velox inopes usura trucidat.

XXXXI.

Laudanda itaq; pia illorum memoria, qvi acres in Usurarios fuerunt judices, nec impunes illos dimiserunt. Agis Atheniensium dux adeò exosum habuit fœnus, ut omnes fœneratorum tabulas igne supposito rogo concremaret, qvo igne nullum clarissimum se vidisse Agesilaus dixit: refert Plutarch. in Lyc. Gallia usurarios manuum amputatione plectebat.

XXXXII.

Et plenis decantanda buccinis memoria antiquorum Germanorum, qvi usuras planè ignorarunt, ut ex Tacito de moribus Germanorum constat. *Fœnus inquit, agitare, & in usuras extendere ignotum:* ideoq; magis servatur quam si vetitum esset O! si spe Boni Majores nostri hanc bonam, hanc optimam Germanorum famam non delevissent!

COROL-

COROLLARIA.

I.

PHilosophia & Juris prudentia rectè definiuntur per scientiam de D E O.

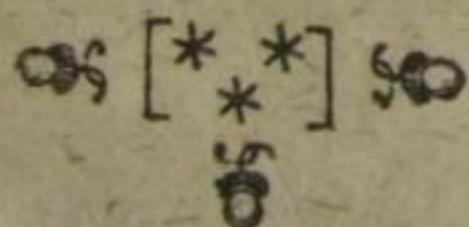
2. Philosophia considerat Deum qvatenus est fundator omnium rerum simplissimus, unus; verus, bonus; tum etiam qvatenus est moderator rerum fundatum per tertium, in primis autem hominum per homines.

3. Jurisprudentia Considerat Deum, qvatenus est moderator hominum per leges, & justissimus, adversus peccantes, eorum executor.

4- Mendacium dicere & Mentiri non sunt unum & idem.

5. In Viris infelicitas practica magis locum habet qvam in fœminis.

SOLI DEO GLORIA.

Coll. diss. A. 131, misc. 67